

България

Резюме

Конституцията гарантира свобода на религията и на съвестта. Религиозните групи имат право да практикуват вероизповеданията си, без да се регистрират, но регистрираните групи се ползват с известни предимства. По Конституция, Източното православие е признато за „традиционна“ религия на държавата, а законът освобождава Българската православна църква (БПЦ) от изискването за регистрация. През декември, след протести от всички основни религиозни групи, Народното събрание прие поправки към Закона за вероизповеданията от 2002 г., предвиждащи увеличено държавно финансиране за БПЦ и мюсюлманската общност. Широк спектър от религиозни групи се противопоставиха на предишните варианти, поставящи ограничения върху някои от по-малките религиозни групи. Апелативният съд постанови осъдителни присъди при повторно разглеждане на делото срещу 13 регионални мюсюлмански водачи по обвинения в разпространение на салафитски ислям. Свидетелите на Йехова съобщиха за по-малко случаи на физически нападения и психически тормоз. Приети бяха множество успешни съдебни решения, отменящи забрани на местно ниво срещу религиозните практики на Свидетелите на Йехова. Мюсюлманската общност протестира срещу решение, прието в Старозагорска област, за замяна на турски и арабски имена на местности с български, като се аргументира с „расизъм и нетолерантност към всичко мюсюлманско“. Еврейски организации осъдиха опити от страна на правителствени ръководители за изкривяване на историческите факти по време на събития, свързани с Холокоста, включително оказване почит на лица, участвали в депортирането на евреи.

Представители на Църквата на Исус Христос на светиите от последния ден и Свидетели на Йехова сигнализираха за случаи на физически нападения, тормоз и заплахи. През февруари Българският национален съюз отново организира годишния марш в памет на Христо Луков, лидер на пронацистка организация от 40-те години на 20 век. Еврейски неправителствени организации (НПО) изразяваха загриженост относно продължаващото зачестяване на случаите на подстрекателство към омраза и други прояви на антисемитизъм. Според Свидетелите на Йехова, някои медии продължават да представят изопачено тяхната дейност. Мюсюлмани, евреи и Свидетели на Йехова съобщаваха за случаи на вандализъм срещу тяхно имущество. Християнски, мюсюлмански и еврейски групи провеждаха публични събития за насърчаване на религиозна толерантност. Националният съвет на религиозните общности, чийто членове включват представители на Българската православна църква, Арменската православна църква, Мюсюлманско изповедание, евангелската протестантска, католическата и еврейската общност, продължи усилията си за насърчаване на религиозна толерантност.

Посланикът и други представители на посолството на САЩ редовно обсъждаха случаи на дискриминация по религиозен признак, осъществяването на тормоз върху религиозни малцинства, както и законодателни инициативи, налагащи ограничения върху религиозната дейност, включително с представители на Народното събрание, Дирекцията по вероизповеданията, службата на Омбудсмана, Комисията за защита от дискриминация, местните власти и правоприлагащите органи. Посланикът изрази протест срещу марша в памет на Христо Луков, като призова към толерантност и припомни уроците на Холокоста. Служители на посолството се срещаха с малцинствени религиозни групи, включително еврейски, мюсюлмански, мормонски, католически,

протестантски, арменски и общности на свидетелите на Йехова, за да обсъдят тяхната загриженост относно съществуващи или предлагани ограничения върху дейността им. В обмен на мнения по религиозния плурализъм в Съединените щати, финансиран от Държавния департамент, взе участие учен-изследовател на Исляма.

Раздел I. Демография на вероизповеданията

По оценка на правителството на САЩ, населението на страната е 7.0 милиона (приблизителни данни към юли 2018 г.). Според преброяването от 2011 г., 76% от населението се определят като източноправославни християни, повечето принадлежащи към БПЦ. Преброяването установи като втора по големина религиозна група мюсюлманите, съставляващи приблизително 10% от населението, следвани от протестанти (1.1%) и католици (0.8%). Православни християни от Арменската апостолическа православна църква (ААПЦ), евреи, свидетели на Йехова, представители на Църквата на Исус Христос на светиите от последния ден и други групи заедно съставляват 0.2% от населението. Според преброяването, 4.8% от анкетираните нямат религия, а 7.1% не са посочили такава.

Някои религиозни малцинства са концентрирани по географски признак. Много мюсюлмани, включително етнически турци, роми и помаци (потомци на българи славяни, приели исляма по време на османското владичество) населяват Родопите по протежение на южната граница с Гърция и Турция. Мюсюлмани етнически турци и роми живеят на големи групи в североизточна България и по Черноморието. Известен брой роми, наскоро приели исляма, живеят в градове в централна България като Пловдив и Пазарджик. Според преброяването, близо 40% от католиците живеят в или около Пловдив. В преобладаващата си част, немногобройната еврейска общност живее в София, Пловдив и по

Черноморието. Протестантите са разпръснати из цялата територия на страната, но доколкото много роми са приели протестантизма, те са по-многобройни в области със значително ромско население.

Приблизително 80% от градското население и 62% от населението на селските райони се определят като православни християни. Близко 25% от селското население се определят като мюсюлмани, сравнено с 4% от населението на градовете.

Раздел II. Състояние на спазването на религиозните свободи от държавата

Правна рамка

Конституцията провъзгласява като неприкосновени свободата на съвестта и избора на религия или атеизъм, забранява дискриминацията по религиозен признак и задължава държавата да подпомага поддържането на толерантност и взаимно зачитане между вярващи от различни вероизповедания, както и между вярващи и невярващи. В нея се посочва, че не може да има ограничения пред упражняването на която и да било религия, и че религиозните убеждения, институции и общности не бива да се използват за политически цели. Конституцията ограничава свободата на религията дотолкова, доколкото нейното упражняване не е във вреда на националната сигурност, обществения ред, здравето и морала, както и в ущърб на правата и свободите на другите. Тя постановява също така, че никой не може да бъде освободен от задълженията, вменени му от конституцията или закона, на основание на религиозните си или други убеждения. Конституцията предвижда също така отделянето на религиозните институции от държавата и забранява формирането на политически партии по религиозен признак, както и на организации, подстрекаващи към религиозна вражда. Законът

не допуска каквито и да било привилегии, основани на религиозна принадлежност.

Конституцията посочва източното православие като традиционна религия за страната. Законът конституира БПЦ като правен субект, като я освобождава от задължението за съдебна регистрация, каквото е в сила за всички останали религиозни групи, желаещи да получат статут на юридическо лице.

Наказателният кодекс предвижда до три години лишаване от свобода за извършители на нападения срещу отделни лица или групи по причина на религиозната им принадлежност. Подстрекателите и водачите на такова нападение могат да получат присъда до шест години лишаване от свобода. Възпрепятстващите други лица в изповядване на тяхната вяра или в извършване на религиозни ритуали и богослужения, както и принуждаващите други лица да участват в религиозни ритуали и богослужения, могат да бъдат осъдени на лишаване от свобода за срок до една година. Нарушаването на свободата на лице или група да придобие или упражнява религиозно убеждение се наказва с глоба от 100 до 300 лева. Ако нарушението е извършено от юридическо лице, глобата може да бъде в размер от 500 до 5 000 лева.

За да бъдат законово признати на национално равнище, законът изисква от вероизповеданията, с изключение на БПЦ, регистрация в Софийски градски съд. Заявките за регистрация трябва да включват: наименование и официален адрес на вероизповеданието; описание на неговите религиозни убеждения и богослужение, организационна структура и структурни звена, ред за управление, органи и мандатност; списък на официалните представители и реда на тяхното избиране; реда на свикване на събрания и взимане на решения; както и информация относно финансите и имуществото му и процедурата на прекратяване на

дейността му и обявяването му в ликвидация. По искане на съда, Дирекцията по вероизповеданията към Министерския съвет предоставя експертно становище по регистрацията. Подалите заявка за регистрация имат право да обжалват отказа на такава пред Софийския апелативен съд и впоследствие пред Върховния касационен съд. Законът не изисква официална регистрация от местните клонове на регистрирани вероизповедания, а единствено да уведомят местните власти за националната регистрация на съответната група. Законът забранява регистрацията на различни групи под едно и също наименование на едно и също място. Освен БПЦ, има още 180 регистрирани вероизповедания.

Законът задължава държавата да осигурява финансиране за всички регистрирани вероизповедания, макар да няма законово изискване относно разпределението на средствата между групите. Регистрираните групи имат право да извършват богослужения, да притежават активи като молитвени домове и гробища, да предоставят здравни, социални и образователни услуги, да бъдат освобождавани от имотен данък, както и да участват в търговски предприятия.

Нерегистрирани вероизповедания имат право да осъществяват религиозна дейност, но не ползват привилегиите, дадени на регистрираните групи, като достъп до държавно финансиране и право да притежават имущество, да откриват финансови сметки на свое име, да поддържат училища и болници, да бъдат освобождавани от имотен данък и да продават стоки с религиозен характер.

Законът ограничава носенето на публично място на покриващи лицето елементи на облеклото, като предвижда глоба от 200 лева за първо нарушение и 1 500 лева за последващи нарушения.

Законът позволява на регистрираните, но не и на нерегистрирани вероизповедания да издават, внасят и разпространяват религиозни медии. Законът не ограничава религиозната пропаганда с цел привличане на последователи както от регистрирани, така и от нерегистрирани групи. Някои общински наредби, обаче, забраняват дейността на нерегистрирани религиозни групи да включва религиозна пропаганда, като изискват притежаването на местно разрешително за разпространение на религиозна литература на публични места.

По закон, всички държавни училища на всички равнища имат право, но не и задължение, да преподават историческите, философски и културни аспекти на религията и да запознават учениците си с нравствените ценности на различните религиозни групи като част от основното учебно съдържание. Всяко училище има право да преподава което и да било регистрирано вероизповедание в специални курсове като част от свободно избираемото учебно съдържание по желание на поне осем ученика и при наличие на учебници и преподаватели. Министерството на образованието и науката одобрява и предоставя учебници за тези специални курсове по религия. Ако дадено публично училище не е в състояние да заплаща на преподавател по религия, то има право да приеме спонсорство от частен дарител или да ползва учител от регистрирано вероизповедание. Законът позволява също така и на регистрирани вероизповедания да поддържат свои училища и университети, стига да отговарят на държавните стандарти за светско образование.

Комисията за защита от дискриминация е независим държавен орган, натоварен с превенцията на, и защитата срещу дискриминация, включително по религиозен признак, и осигуряването на равни възможности. Тя функционира като граждански съд, който се произнася

по жалби за дискриминация, без да събира такса за услугите си; нейните решения могат да бъдат обжалвани пред административните съдилища. Ако комисията поеме даден случай, тя го възлага на състав от експерти, след което го разглежда на открито заседание. При установяване на проява на дискриминация, комисията може да налага глоби от 250 до 2 000 лева. При повторно нарушение комисията може да удвои размера на глобата. Районните съдилища също могат да гледат и да се произнасят по граждански дела за дискриминация по религиозен признак.

Със закон е създадена институцията независим омбудсман, изпълняващ функциите на обществен застъпник на граждани, които смятат, че държавните или общински власти или доставчици на обществени услуги са нарушили с действие или бездействие техните права и свободи, включително такива, свързани с религията. Омбудсманът може да изисква информация от властите, да изпълнява посреднически функции при разрешаване на спорове, да прави предложения за прекратяване на съществуващи практики, да сезира прокуратурата и да иска от Конституционния съд премахването на законови разпоредби, които счита за противоконституционни.

Наказателният кодекс предвижда до три години лишаване от свобода за формиране на „политическа организация на религиозна основа“ или за използване на църква или религия за разпространение на пропаганда срещу властта на държавата и нейните дейности. НК забранява пропагандирането на, и подбуждането към дискриминация на религиозна или друга основа, към насилие или омраза „чрез слово, печатни или други медии, посредством електронни информационни системи или другояче“, както и религиозно мотивирани нападения или увреждане на имущество. Всяко от тези закононарушения се наказва с

лишаване от свобода за срок от една до четири години и глоба от 5 000 до 10 000 лева, както и с „обществено порицание“. Оскверняването на религиозни символи или обекти, включително молитвени домове и гробове, се наказва с лишаване от свобода за срок до три години и глоба от 3 000 до 10 000 лева.

Законът позволява на чужденци представители на вероизповедания да бъдат издавани разрешения за продължително пребиваване.

България е страна по Международния пакт за граждански и политически права.

Практики на държавата

На 21 декември Народното събрание прие поправки в Закона за вероизповеданията от 2002 г., с които се предоставя увеличено държавно финансиране за двете най-големи вероизповедания – БПЦ и Мюсюлманско изповедание, като същевременно се изисква от всички вероизповедания да декларират пред правителството всички места за богослужение, които ползват. В първоначалния си вид поправките, внесени за обсъждане в Народното събрание през май и одобрени на първо четене през октомври, налагаха ограничения върху чуждестранното финансиране и дейността на чуждестранни свещенослужители. С тях се забраняваше и проповядването на езици, различни от български, поставяше се изискване към вероизповеданията да докажат, че наброяват минимум 300 (впоследствие броят бе увеличен на 3 000) членове, за да получат регистрация, и се ограничаваше възможността им да откриват религиозни училища и да провеждат религиозно обучение. На тези поправки се противопоставиха всички основни религиозни групи в страната с мотива, че те биха ограничили религиозната свобода под предлог за защита на националната сигурност

и борба срещу тероризма. Религиозните групи разкритикуваха поправките и като дискриминационни спрямо по-малките вероизповедания с мотива, че биха нарушили конституционно гарантираното отделяне на религията от държавата и биха наложили безпрецедентен контрол на властите върху религиозния живот. През ноември и декември, след протести от всички основни вероизповедания, представените в Народното събрание политически партии влязоха в преговори с техни представители и се съгласиха на ревизирана версия на поправките, като до края на годината отстраниха всички дискриминационни текстове.

На 30 март Пловдивският апелативен съд осъди Ахмед Муса на една година затвор за разпространение на салафитски ислям (описан от обвинението като антидемократична идеология) и членуване в нелегална радикална организация. На други 11 мюсюлмани съдът наложи глоби между 1 500 и 2 000 лева. Един от обвиняемите бе признат за невинен от съда. През 2016 г. Върховният касационен съд бе отменил осъдителната присъда срещу Муса и глобите срещу останалите 12 мюсюлмани и върнал делото до Пловдивския апелативен съд за повторно разглеждане. Към края на годината, Муса все още обжалваше присъдата пред Върховния касационен съд.

Делото, започнало през 2016 г., срещу 14 мюсюлмани от ромски произход, сред които и Ахмед Муса, по обвинения в оказване на подкрепа за ИДИЛ, подпомагане на чужди бойци и пропагандиране на антидемократична идеология и подбудителство към война, продължаваше към края на годината в Пазарджишкия окръжен съд. Муса оставаше на свобода с наложена мярка за неотклонение парична гаранция, а останалите обвиняеми бяха с наложена от съда мярка за неотклонение подписка.

През април Висшият мюсюлмански съвет (ВМС), представляващ мюсюлманската общност в страната и оглавяван от Главния мюфтия Мустафа Алиш Хаджи, излезе с протестна декларация срещу интервю, публикувано в електронния сайт „Трафикнюз“. В интервюто прокурорката по двете дела срещу Ахмед Муса и останалите обвиняеми описва мюсюлманите като „лесно манипулируема ... монолитна маса“ и заплаха за националната сигурност. ВМС обвини прокурорката в подстрекателство към омраза и призова властите да предприемат действия срещу нея. Прокурорката отрече да е давала такова интервю. Инспекторатът към прокуратурата заключи, че няма данни за извършено неправомерно деяние, а Комисията за защита от дискриминация отказа да започне производство, като се позова на недостатъчни доказателства.

Мюсюлманската общност Ахмадия остана нерегистрирана, въпреки решението на Европейския съд по правата на човека от юни 2017 г., че правителството е нарушило Европейската конвенция за правата на човека, отхвърляйки молбата ѝ за регистрация. През септември членовете на Ахмадия подадоха нова молба за регистрация до Софийския градски съд; към края на годината все още нямаше решение по молбата им.

През април Шуменският районен съд наложи условна присъда от четири месеца лишаване от свобода и обществено порицание на братята Росен и Атанас Йорданови, известни също като Юзеир и Али Юзеирови, задето са използвали „ОТОМАН“ като акроним за наименованието на политическа партия, наречена „Обединение за толерантност, отговорност, морал и алтернативен напредък“. Съдът постанови, че учредителното събрание на партията, проведено на християнския празник Разпети Петък; носенето на фесове и използването на полумецес върху знамето на партията, както и изпълнението на молитва *намаз* по време на

церемонията по полагане на венец пред паметника на българския воин, участвал в Балканската война срещу отоманските турци, съставлява проповядване на религиозна омраза.

На 21 декември Смолянският районен съд започна изслушванията по делото срещу Ефрем Моллов, обвинен в пропагандиране на дискриминация и религиозна омраза в книгата си „Има ли бъдеще Велика България или Защо бе скрита историята на помаците“. Според обвинителния акт, книгата изопачава историята, възвеличавайки помаците за сметка на всички останали българи. Моллов не се яви в съда, но неговият адвокат внесе признание за виновност от негово име и поиска ускорено производство, което означава, че съдът следва да му наложи присъда под минимално предвидената (до четири години лишаване от свобода или пробация и глоба от 5 000 до 10 000 лева). Съдът обаче отложи делото, тъй като за ускорено производство се изисква присъствието на обвиняемия.

Бившият главен мюфтия Недим Генджев продължи да оспорва легитимността на Хаджи като главен мюфтия. Към края на годината съдът не се беше произнесъл по жалбата му срещу избора на Хаджи от редовна конференция на мюсюлманската общност през 2016 г.

От националния бюджет бяха отпуснати общо 5 милиона лева за изграждане и поддръжка на религиозни обекти и свързани с тях разходи, включително 3,8 милиона лева за БПЦ, 400 000 лева за мюсюлманската общност; и по 60 000 лева за Католическата църква, за ААПЦ и за еврейската общност. От бюджета бяха разпределени 100 000 лева между други седем регистрирани вероизповедания, подали заявки за финансиране до Дирекцията по вероизповеданията. Дирекцията заяви, че целта ѝ е да направи така, че вероизповедания, които в миналото не са получавали финансиране, да получат такова, ако

подадат заявка. Освен това от държавния бюджет бяха отпуснати 300 000 лева за поддръжка на религиозни обекти с национално значение, 55 000 лева за публикуване на религиозни книги и изследвания, и 15 000 лева за Националния съвет на религиозните общности. Същевременно бяха оставени 150 000 лева в резервен фонд. В течение на годината по традиция правителството отдели над два милиона лева целево финансиране за реставриране и строеж на обекти на БПЦ.

Малцинствени религиозни групи сигнализираха за десетки общини, сред които областните центрове Кюстендил, Плевен, Шумен и Сливен, в които са приети наредби, забраняващи религиозната пропаганда по домовете и разпространението на религиозна литература. Множество общини, включително областните центрове Разград, Варна и Враца, ограничаваха дейността на нерегистрирани религиозни групи.

Свидетели на Йехова съобщаваха, че много общини продължават да приемат наредби, ограничаващи религиозната им дейност, включително такива, с които им се забранява да изразяват публично религиозните си убеждения и да извършват, според формулировката, използвана в наредбите, „религиозна агитация по улиците на градовете“, разпространявайки безплатни печатни материали, както и да посещават граждани в домовете им – нещо, което често се описва като „религиозна пропаганда“. Те отбелязаха, че много от тези общини не прилагат тези наредби, особено след като вероизповеданието е започнало да води съдебни дела. Свидетелите на Йехова отново цитираха случаи, когато полицията или представители на местната власт са глобявали, заплашвали, предупреждавали или съставяли актове на отделни техни членове за нарушение на въпросните наредби. На 26 май полицейски патрул се приближил към двама Свидетели на Йехова, които извършвали

религиозна агитация в софийски квартал, и им заявил, че влизането в контакт с граждани по домовете им е незаконно, като заплашил да „предприеме по-сериозни мерки“, ако това продължи. Представители на Свидетелите на Йехова заявиха обаче че подобни случаи са намалели значително след 2017 г.

Продължиха случаите, в които общините налагат глоби на индивидуални членове на Свидетелите на Йехова, въпреки че наредбите на градската управа не съдържат ограничения върху религиозна дейност. Обикновено съдилищата отменяха тези глоби, когато биваха обжалвани от Свидетелите на Йехова. Така например, на 11 януари общински служители във Варна съставиха актове за нерегламентирана търговска дейност на Свидетели на Йехова, разпространявали религиозна литература, но Варненският административен съд впоследствие ги отмени.

През февруари и юли Върховният административен съд потвърди решенията на предходната инстанция и прие решения, според които наредбите на община Стара Загора и община Кюстендил, ограничаващи религиозната агитация, са нарушили Конституцията на страната, заради което са обявени за недействителни. Към края на годината съдът още не се беше произнесъл по жалбата на община Шумен срещу съдебно решение, обявяващо за противоконституционни разпоредби в нейна наредба, ограничаващи религиозната агитация.

През март правителството осигури финансиране и стартира процедура за реставрацията на джамията Макбул Ибрахим Паша в Разград – паметник на културата с национално значение, стопанисван от Министерството на културата. Според публикации в медиите, правителството е реагирало на продължаващите призови на районния мюфтия и искания от страна на

Турция за поддръжка на религиозни сгради с историческо значение на реципрочна основа.

През май Главното мюфтийство излезе с протестна декларация срещу решението на общинския съвет в Стара Загора да замени повече от 800 топонима от турски и арабски произход с български имена, в която се казва, че „равнището на расизъм и нетолерантност спрямо всичко мюсюлманско е достигнало критична стойност. Това е извънредно опасен процес, който би могъл да провокира нова разделителна линия в обществото.“

Водачи на католическата общност поддържаха възраженията си срещу отказа на Столична община да признае религиозния статут на два манастира, като вместо това ги третира като жилищни сгради, подлежащи на облагане с данъци, от каквито те иначе би следвало да бъдат освободени. Към края на годината Софийският административен съд все още не се беше произнесъл по жалбите.

Главното мюфтийство за пореден път сигнализира, че към края на годината няма напредък по неговия иск пред Софийския градски съд за признаването му за законен правоприменник на имотите на мюсюлманските религиозни общности до 40-те години на миналия век, експроприирани от комунистическото правителство. До извършването на преглед по реда на надзора за установяване на законния правоприменник на конфискуваното имущество, държавата продължи да оставя без последствия всички реституционни претенции на Главното мюфтийство.

Католическата църква съобщи, че от влизането в сила на Закона за реституцията през 1992 година властите са ѝ върнали приблизително 50% от имотите, към които е имала реституционни претенции; през

изтеклата година обаче държавата отново не ѝ реституира каквито и да било имоти.

Обединени евангелски църкви (ОЕЦ) – група, представляваща девет отделни протестантски църкви и три обединения на петдесятни, баптистки и конгрешански църкви – съобщи, че кметове на малки населени места са оказвали натиск върху читалищата (издържани от бюджета културно-просветни центрове на общностно равнище) да отказват да отдават под наем помещения на протестанти за извършване на религиозната им дейност, понеже били „секти“. През април кметицата на село Ерден съобщи на представители на Свидетелите на Йехова, че им забранява да проповядват в селото, понеже е населено единствено с православни християни. Твърди се, че ги е заплашила с „по-сериозни мерки“, ако упорстват. От друга страна обаче ОЕЦ съобщи за задоволително сътрудничество с местните власти в големите градове като София и Пловдив.

През април Старозагорският административен съд нареди на затворническата управа да изплати обезщетение от 1 000 лева на лишен от свобода в Старозагорския затвор мюсюлманин заради това, че не му е осигурила храна, несъдържаща свинско месо.

Правителството продължи да разрешава носенето на религиозни атрибути за покриване на главата на официални снимки за национални лични документи, стига да се виждат и двете уши и 1 сантиметър от косата.

През октомври еврейските организации „Шалом“ и „Бней Брит“ протестираха срещу инициативата на Министерството на отбраната да награди с медал Дянко Марков – бивш член на антисемитската организация Съюз на българските национални легиони, подкрепяла

депортирането на евреите през Втората световна война. През май от „Шалом“ описаха изложба, посветена на ролята на Цар Борис III и правителството на Богдан Филев в спасяването на българските евреи по време на Холокоста, като „провокация“ и „изопачаване на историята“, тъй като се опитвала да „докаже“, че пронацисткото правителство е спасило българските евреи. При откриването на изложбата тогавашният вицепремиер Валери Симеонов обвини пред телевизионен репортер спасените евреи, че впоследствие са езекутирали спасителите си, присъединявайки се към комунистическото правителство. През април „Шалом“ протестира срещу изявление на прокурора Иван Гешев, който на пресконференция се бил пошегувал, че Световният еврейски конгрес следи всяка негова стъпка и щял да се намеси, ако прокурорите не спазвали стриктно установения законов ред.

Според Свидетелите на Йехова, Националният фронт за спасение на България и Вътрешната македонска революционна организация (ВМРО) – две от партиите, членуващи в коалицията Обединени патриоти – не са продължили активно предишната си кампания срещу тяхната религиозна група, което според Свидетелите най-вероятно се дължи на липсата на избори през годината. Към края на годината, двама членове на Свидетелите на Йехова продължаваха да обжалват пред Върховния касационен съд решенията на Бургаския окръжен съд, с което се отхвърлят исковете им срещу регионалния лидер на ВМРО Георги Дракалиев, когото те обвиняват в подстрекателство и участие в нападение срещу молитвения им дом (Зала на Царството) в Бургас през 2011 г.

През май президентът Румен Радев бе домакин на традиционната президентска вечеря „ифтар“, на която присъстваха религиозни водачи, представляващи шестте вероизповедания, включени в Националния

съвет на религиозните общности, политици, представители на академичните среди, дипломати и бежанци. На вечерята Радев заяви пред участниците, че събитието символизира „извечната толерантност на българския народ“ и демонстрира „волята на държавата да работи за по-добро разбирателство и взаимно уважение“. През април министърът на външните работи Екатерина Захариева бе домакин на пасхална вечеря за местни и регионални членове на еврейската общност и дипломати от държави, членуващи в Международния алианс за възпоменание на Холокоста (МАВХ).

На 29 ноември страната стана 32-ят пълноправен член на МАВХ. Заместник-министърът на външните работи Георг Георгиев заемаше позицията на Национален координатор за борба с антисемитизма.

В изпълнение на меморандум, подписан през 2016 година между Министерството на образованието и израелската организация „Яд Вашем“, продължи образователната програма по въпросите на Холокоста, в която всяка година се обучават по 20-25 преподаватели по история. На 12-14 септември организацията „Шалом“ бе домакин на семинар с участието на 50 преподаватели по история от България и Македония на тема „Холокостът на Балканите и борбата срещу антисемитизма и подстрекателството към омраза“.

Раздел III. Състояние на зачитането на религиозните свободи от обществото

Членове на Църквата на Исус Христос на светиите от последния ден сигнализираха за поне 13 случая на физически нападения и тормоз срещу мисионери в сравнение с 22 такива случая през 2017 г. Над половината от случаите бяха в Русе и в североизточната част от страната. Други инциденти имаше в Бургас, Пловдив и София.

Представители на църквата заявиха, че понякога полицията отказва да приема сигнали за инциденти от жертвите. На 19 септември представители на църквата в Русе сигнализираха за група от четирима младежи, които заплашвали двама мисионери с нож и се опитвали да ги удрят с каска за мотоциклет.

Районната прокуратура отказа да повдигне обвинения и прекрати следствените действия срещу двете непълнолетни момичета, които през юни 2017 година нападнаха съпругата и двете дъщери на заместник-главния мюфтия Бирали Мюмюн Бирали. След нападението, ВМС заяви, че то е последица от негативната антимюсюлманска риторика на медии и политици, включително в Народното събрание.

Свидетели на Йехова сигнализираха за мъж, нападал техни членове на улицата в Нова Загора на три пъти през юни и юли. Полицейски служител регистрирал сигнала за инцидентите и заявил, че полицията ще „навести извършителя“.

През май Шуменският окръжен съд потвърди тригодишната условна присъда и глобата от 15 129 лева, наложени от първоинстанционния съд на Николай Н. за физическо нападение срещу член на Свидетелите на Йехова през 2016 г. Съдът отхвърли молбата на жертвата деянието да бъде считано за престъпление по религиозни мотиви, като обоснова решението си с повдигнатите от прокурора обвинения в хулиганство и ксенофобия.

През февруари Българският национален съюз проведе митинг-шествие с над 500 участници в центъра на София в памет на Христо Луков – лидер на антисемитската и пронацистка организация Съюз на българските национални легиони през 40-те години на миналия век. Митингът бе заклеймен от Столична община, правителството, неправителствени и

международни организации, както и от дипломатически представителства. Кметът на София Йорданка Фандъкова забрани марша с мотива, че нарушава обществения ред, но Софийският административен съд отмени забраната и даде указания на кмета да предложи алтернативен вариант за провеждането му. Министерството на външните работи излезе с осъдителни декларации преди и след събитието, наричайки го „срамен акт“ и „демонстрация на ксенофобия, дискриминация и омраза“. На 14 февруари партията Граждани за европейско развитие на България осъди марша преди заседание на Народното събрание. Няколко дни преди марша конференция под наслов „София казва „НЕ“ на словото на омразата и екстремизма“ събра представители на правителството, НПО, на академичните среди, студенти и дипломати, за да обсъдят, по думите на участниците, надигания се национализъм и засилващата се нетолерантност и антисемитизъм, да излязат с ясно послание срещу екстремизма и да разгледат възможни пътища за привличане на обществеността в насърчаването на толерантност.

Антисемитска риторика продължаваше да се появява редовно в социалните мрежи и като коментари към статии в електронните медии. На обществени места редовно се появяваха антисемитски графити като свастики и обидни надписи. „Шалом“ посочи, че през годината не е имало актове на антисемитизъм, свързани с насилие, но заяви, че антисемитските нагласи се засилват отчасти заради присъствието на „крайнодесни и ултранационалистически“ партии в правителството. Сувенирни предмети с нацистки символи продължаваха да се продават навсякъде по туристическите обекти в страната. През май, след протести на местния клон на „Шалом“, властите в Сливен отстраниха от национален фестивал на детската литература книга, посветена на

Хитлер. По време на фестивала търговци на книги промотираха книгата със заглавие „Хитлер - човекът зад чудовището“.

Свидетели на Йехова събщаваха, че макар представящите ги в негативна светлина медийни публикации да са продължили да намаляват, в някои местни електронни медии все още се появяват редовно материали, представящи в изопачена светлина тяхната дейност и схващания. На 18 май електронният сайт „Струма“ описа Свидетелите на Йехова като „... много опасна секта ... оплитаща в мрежите си хора, за да ги подтикне към самоубийство, принасяйки се в жертва на Бога“. На 2 април Върховният административен съд потвърди решение от 2016 г. на Комисията за защита от дискриминация, с което се налагат глоби от 2 000 лева на телевизия СКАТ и 1 200 лева на двама журналисти от същата телевизия за разпространение на невярна информация и правене на коментари, представляващи според цитираното решение дискриминация срещу Свидетелите на Йехова.

Според Свидетели на Йехова, водачи на еврейската общност и Главното мюфтийство, продължават случаите на вандализъм срещу съответните им молитвени домове под формата на изрисувани свастики, графити и счупени прозорци. Така например, през юли местни лица, впоследствие задържани от полицията, оскверниха 55 мюсюлмански и 14 християнски гроба в село Градница. През май, след публикуване на статия в сайта „Струма“, вандали счупиха прозорците на молитвения дом, който Свидетелите на Йехова ползват под наем в Петрич, като в резултат собственикът на имота реши да прекрати наемния договор. През януари неизвестни лица написаха „Врагове на цар Борис III“ върху паметник на евреите, загинали през юли 1944 г. при палеж на трудовия лагер, в който са били задържани.

През февруари районният мюфтия на Пловдив Танер Вели бе домакин на четвъртото ежегодно Кафе на толерантността – възпоменателно събитие, отбелязващо нападението срещу местната Джумая джамия през 2014 г. Участваха представители на християнската и еврейската общност, на местните органи на властта, чуждестранни дипломати и членове на гражданското общество.

Националният съвет на религиозните общности, сред чиито членове са представители на българската православна, арменската православна, мюсюлманската, евангелската протестантска, католическата и еврейската общности, продължи с усилията си да насърчава религиозна толерантност. Съветът служи като платформа, чрез която най-масовите вероизповедания да организират съвместни събития, защитавайки общата си позиция по религиозни въпроси, като определени законодателни предложения, антисемитски и други оскверняващи действия.

Раздел IV. Политика и ангажираност на правителството на САЩ

Посланикът на САЩ и други служители на посолството продължиха да обсъждат с представители на Народното събрание, Дирекцията по вероизповеданията, със службата на омбудсмана, с Комисията за защита от дискриминация, с местната власт и правоприлагащите органи случаи на дискриминация по религиозен признак, тормоз срещу религиозни малцинства и законодателни инициативи, ограничаващи свободата на религията. По време на ифтара при президента Радев през май и пасхалната вечеря с Министъра на външните работи Захариева през април посланикът обсъди темата за религиозната толерантност.

През февруари посланикът зае ясна позиция срещу омразата и нетолерантността по време на конференцията под наслов „София казва „НЕ“ на словото на омразата и екстремизма“, подчертавайки важноста да се преподава история на младите, без да се възвеличават мрачните й глави. Конференцията бе организирана от „Шалом“ и неправителствената организация „Маргиналия“ в партньорство със Столична община, в навечерието на провеждането на марша в памет на Христо Луков. Впоследствие посолството публикува изявление в отговор на марша, изразявайки загриженост от възхвалата на личност, проповядвала омраза и несправедливост, осъждайки нетолерантността и разпространявайки това послание в социалните медии.

Представители на посолството продължиха срещите си с представители на Българската православна църква, Националния съвет на религиозните общности, Главното мюфтийство, Църквата на Исус Христос на светиите от последния ден, Свидетелите на Йехова, на католическата, протестантската, арменската православна, мюсюлманската и еврейската религиозни общности, за да обсъждат проблеми, пред които са изправени религиозните групи, включително предложените законодателни промени, потенциално ограничаващи свободата им да упражняват съответните религии. Представители на посолството се срещаха и с правозащитни групи като Българския хелзинкски комитет, „Маргиналия“, Центъра „Инфорома“, Софийския форум за сигурност и с представители на академичните среди, за да обсъдят тези проблеми.

Посланикът продължи срещите си с „Шалом“ и „Бней Брит“ за обсъждане на необходимостта от противопоставяне на антисемитизма и езика на омразата. В изказванията си по повод отбелязването на 75-та годишнина от спасяването на българските евреи и на възпоменателната вечеря

Шабат през март посланикът говори за поуците от Холокоста и необходимостта от толерантност към различните религиозни общности. Посолството използва социалните медии, за да разпространи изказването на посланика.

Посланикът обсъди религиозната толерантност и по време на приема в част на мюсюлманския празник Рамазан Байрям през юни, домакин на който бе главният мюфтия. През октомври посланикът се срещна поотделно с апостолическия нунций Анселмо Пекорари, с главния мюфтия Хаджи, с представители на протестантските църкви и на Църквата на Исус Христос на светиите от последния ден, за да обсъди толерантността и предлаганите законодателни ограничения върху дейността на религиозните групи.

От 2 юни до 14 юли учен-изследовател на исляма от Висшия ислямски институт участва във финансирана от Държавния департамент програма за обмен на опит на тема „Религиозният плурализъм“ във Филадельфия, изследваща отношенията между религия и държава в Съединените щати както от историческа, така и от съвременна гледна точка.